WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)
z dnia 13 grudnia 2007 r.*

W sprawie C-526/06

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlany), postanowieniem z dnia 22 grudnia 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 grudnia 2006 r., w postępowaniu:

Staatssecretaris van Financiën

przeciwko

Road Air Logistics Customs BV,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: U. Lõhmus (sprawozdawca), prezes izby, J. Klučka i A. Ó Caoimh, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Road Air Logistics Customs BV przez K. Winters, advocaat, oraz przez J. Hollebeeka, adviseur,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster oraz C. ten Dam, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez J. Hottiaux, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez F. Tuytschaevera, adwokata,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 236 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302, str. 1, zwanego dalej „kodeksem celnym").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Staatssecretaris van Financiën (sekretarzem stanu ds. finansów) oraz spółką Road Air Logistics Customs BV (zwaną dalej „Road Air") dotyczącego wniosku o zwrot należności celnych.

Uregulowania wspólnotowe

3 Zgodnie z art. 20 ust. 1 kodeksu celnego:

„W przypadku powstania długu celnego należności wymagane zgodnie z prawem określane są na podstawie Taryfy Celnej Wspólnot Europejskich".

4 Przepisy dotyczące powstania długu celnego znajdują się w rozdziale 2 tytułu VII kodeksu celnego. Przepisy te wskazują zdarzenia powodujące powstanie długu celnego, określają dłużnika oraz chwilę i miejsce powstania tego długu.

5 Artykuł 203 kodeksu celnego stanowi:

„1. Dług celny w przywozie powstaje w wyniku:

— usunięcia spod dozoru celnego towaru podlegającego należnościom przywozowym.

2. Dług celny powstaje z chwilą usunięcia towaru spod dozoru celnego.

[…]”.

6 Na podstawie art. 214 ust. 1 kodeksu celnego:

„Z wyjątkiem przypadków, w których szczególne przepisy niniejszego Kodeksu stanowią inaczej i bez uszczerbku dla ust. 2, kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych jest określana na podstawie elementów kalkulacyjnych właściwych dla towaru w chwili powstania długu celnego”.

7 Artykuł 215 kodeksu celnego, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 10 maja 1999 r., stanowi, co następuje:

„1. Dług celny powstaje w miejscu, w którym nastąpiły zdarzenia powodujące jego powstanie.

2. Jeżeli nie można ustalić miejsca określonego w ust. 1, uważa się, że dług celny powstał w miejscu, w którym znajdował się towar w chwili stwierdzenia przez organy celne, że znajduje się on w sytuacji powodującej powstanie długu celnego.

3. Jeżeli procedura celna nie jest zakończona w odniesieniu do towaru, uważa się, że dług celny powstał:

— w miejscu, w którym towar został objęty procedurą, lub

— w miejscu, w którym towar został wprowadzony do Wspólnoty pod odpowiednią procedurą.

4. Jeżeli informacje, którymi dysponują organy celne, pozwalają na stwierdzenie, że dług celny powstał już wtedy, gdy towar znajdował się wcześniej w innym miejscu, uważa się, że dług celny powstał w miejscu, co do którego można stwierdzić, że towar znajdował się tam w najwcześniejszej chwili pozwalającej na stwierdzenie istnienia długu celnego".

8 Rozporządzenie (WE) nr 955/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie nr 2913/92 w zakresie zewnętrznej procedury tranzytowej (Dz.U. L 119, str. 1), obowiązujące od dnia 10 maja 1999 r., zastąpiło tekst art. 215 kodeksu celnego nowym tekstem, który nie dokonał istotnych zmian. Zarówno ust. 1–3 tego artykułu, jak i ust. 4 zostały powtórzone odpowiednio

w ust. 1 i 2 art. 215 w nowym brzmieniu. Wprowadzony został jednak nowy ust. 3, który stanowi, co następuje:

„Organy celne określone w art. 217 ust. 1 są organami państwa członkowskiego, w którym dług celny powstał, lub uważa się, że powstał zgodnie z niniejszym artykułem".

9 Artykuł 236 ust. 1 akapit pierwszy kodeksu celnego stanowi:

„Należności celne przywozowe lub wywozowe podlegają zwrotowi, gdy okaże się, że w chwili uiszczenia kwota tych należności nie była prawnie należna lub że kwota ta została zaksięgowana niezgodnie z art. 220 ust. 2".

10 Zgodnie z art. 378 ust. 1 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia nr 2913/92 (Dz.U L 253, str. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym"):

„1. Bez uszczerbku dla art. 215 Kodeksu, jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i nie może zostać ustalone miejsce naruszenia lub nieprawidłowości, uważa się, że takie naruszenie lub nieprawidłowość miały miejsce:

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd wyjścia,

lub

— w państwie członkowskim, do którego należy urząd tranzytowy w miejscu wprowadzenia do Wspólnoty, w którym zostało oddane świadectwo przekroczenia granicy,

chyba że w terminie ustanowionym w art. 379 ust. 2, który ma zostać określony, zgodnie z wymogami organów celnych dostarczony jest dowód na zgodność procedury tranzytowej z przepisami lub zostanie ustalone miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie miały miejsce".

11 Artykuł 379 rozporządzenia wykonawczego stanowi:

„1. Jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia i miejsce naruszenia lub nieprawidłowości nie może zostać ustalone, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego tak szybko, jak to możliwe, i w każdym przypadku najpóźniej przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego.

2. W powiadomieniu określonym w ust. 1 wpisuje się w szczególności termin, w jakim dowód prawidłowej realizacji procedury lub miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, muszą zostać przekazane do urzędu wyjścia zgodnie z wymogami organów celnych. Termin ten wynosi trzy miesiące, licząc od dnia powiadomienia, określonego w ust. 1. Jeżeli z upływem tego terminu dowód nie zostanie dostarczony, właściwe państwo członkowskie podejmuje kroki w celu odzyskania ceł i innych opłat. W przypadku gdy to państwo członkowskie nie jest państwem urzędu wyjścia, urząd ten niezwłocznie informuje o tym wspomniane państwo członkowskie".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

12 W okresie od kwietnia 1998 r. do października 1999 r. Road Air dokonała w imieniu rozmaitych zleceniodawców 31 zgłoszeń procedur zewnętrznego i wewnętrznego tranzytu wspólnotowego i sporządziła w tym celu zgłoszenia celne T1 i T2. We wszystkich zgłoszeniach jako urząd wyjścia podany został urząd w Rosendaal (Niderlandy).

13 Trzy spośród przesyłek, co do których procedura nie została zakończona, dotyczyły wspólnotowego tranzytu zewnętrznego, którego urząd przeznaczenia znajdował się w innym państwie członkowskim niż Niderlandy. W odniesieniu do dwóch z tych przesyłek urząd przeznaczenia stwierdził nieprawidłowości. W trzecim przypadku urząd wyjścia nie otrzymał piątego egzemplarza zgłoszenia T1.

14 Miedzy dniem 24 czerwca 1999 r. i 18 lipca 2001 r. inspektor podatkowy i celny w Roosendaal (zwany dalej „inspektorem") doręczył Road Air nakazy zapłaty należności celnych z tytułu tych trzech przesyłek z uwagi na naruszenie procedury tranzytu wspólnotowego. Jednakże niezgodnie z art. 379 rozporządzenia wykonawczego powiadomienia przekazane Road Air nie wskazywały, że może ona przedstawić dowód miejsca, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły.

15 W dniu 16 listopada 2001 r. Road Air na podstawie art. 236 kodeksu celnego zwróciła się o zwrot pokrytych należności celnych oraz grzywien nałożonych na mocy wskazanych nakazów zapłaty. Decyzją inspektora wnioski te zostały oddalone. W wyniku zażalenia decyzja o oddaleniu została utrzymana w mocy decyzją z dnia 15 listopada 2002 r.

16 W dniu 10 grudnia 2002 r. Road Air zaskarżyła tę decyzję do Gerechtshof te Amsterdam (sądu apelacyjnego w Amsterdamie). Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2004 r. sąd ten uznał skargę za w części zasadną.

17 Staatssecretaris van Financiën wniósł skargę kasacyjną od wyroku Gerechtshof te Amsterdam do Hoge Raad der Nederlanden. Road Air wniosła odwołanie wzajemne.

18 Sąd krajowy zauważa, że Gerechtshof te Amsterdam stwierdził, iż Road Air nie został wyraźnie przyznany trzymiesięczny termin na przedstawienie dowodu miejsca, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły. W rezultacie inspektor nie wypełnił obowiązku, który spoczywał na nim na mocy art. 379 rozporządzenia wykonawczego, co oznacza, że nie miał on prawa do pobrania należności celnych będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym. Gerechtshof te Amsterdam orzekł w związku z tym, że kwoty wymienione w nakazach zapłaty skierowanych do zainteresowanej nie były prawnie należne w rozumieniu art. 236 ust. 1 kodeksu celnego.

19 Hoge Raad der Nederlanden uważa jednak, że orzecznictwo Trybunału nie pozwala stwierdzić w sposób wystarczająco pewny, że rozumowanie przyjęte przez Gerechtshof te Amsterdam jest zasadne. Sąd ten zastawia się w szczególności nad możliwością zastosowania w niniejszym przypadku orzecznictwa wnikającego z wyroku z dnia 20 października 2005 r. w sprawie C-247/04 Transport Maatschappij Traffic, Zb.Orz. str. I-9089.

20 W tych okolicznościach Hoge Raad der Nederlanden postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy sformułowanie »nie była prawnie należna« występujące w art. 236 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również przypadki,

gdy miejsce powstania długu celnego nie zostało określone na podstawie odnośnych przepisów rozporządzenia wykonawczego do kodeksu celnego?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

21 W przedłożonym pytaniu sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 236 ust. 1 kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że fakt, iż krajowe organy celne nie określiły, zgodnie z art. 379 rozporządzenia wykonawczego, miejsca, w którym powstał dług celny, powoduje, że kwota należności celnych nie jest prawnie należna.

22 Należy na wstępie przypomnieć, że Trybunał w pkt 29 oraz w sentencji ww. wyroku w sprawie Transport Maatchappij Traffic orzekł, że w świetle art. 236 ust. 1 akapit pierwszy kodeksu celnego należności celne przywozowe lub wywozowe są prawnie należne, jeżeli dług celny powstał zgodnie z przesłankami określonymi w rozdziale 2 tytułu VII tego kodeksu i jeżeli kwota tych należności mogła zostać określona na podstawie wspólnej taryfy celnej, zgodnie z przepisami tytułu II kodeksu celnego.

23 Z postanowienia odsyłającego wynika, że Hoge Raad der Nederlanden przedłożył swoje pytanie w świetle tego orzecznictwa. Sąd ten pragnie rozstrzygnąć, czy z faktu, iż art. 215 kodeksu celnego znajduje się w rozdziale 2 tytułu VII tego kodeksu, wynika, że jeżeli jedna z przesłanek dotyczących ustalenia miejsca naruszenia lub nieprawidłowości powodującej powstanie długu celnego nie jest spełniona przy dokonaniu takiego ustalenia, kryterium ustanowione w orzecznictwie cytowanym w pkt 22 niniejszego wyroku nie zostaje zachowane.

24 Zdaniem Road Air z systematyki kodeksu celnego wynika bezsprzecznie, że wszystkie przepisy zawarte w rozdziale 2 tytułu VII tego kodeksu, do których należą przepisy dotyczące ustalania miejsca, w którym powstał dług celny, są niezbędne, aby można stwierdzić powstanie tego długu.

25 Nie można zgodzić się z tą tezą. Rzeczony rozdział 2 w art. 201–205 i 209–211 kodeksu celnego wymienia różne zdarzenia, powodujące powstanie długu celnego. Przepisy te w każdym przypadku określają chwilę, w której powstaje dług celny. Żaden z przepisów wskazanego rozdziału ani systematyka kodeksu celnego nie pozwalają uznać, że brak określenia miejsca powstania tego długu, które uregulowane jest w art. 215 kodeksu celnego i rozporządzeniu wykonawczym, sprzeciwia się powstaniu rzeczonego długu celnego.

26 Ze wskazanego art. 215 oraz art. 378 i 379 rozporządzenia wykonawczego oraz orzecznictwa Trybunału wynika, że ustalenie miejsca, w którym powstał dług celny, umożliwia określenie państwa członkowskiego właściwego do pokrycia należności celnych (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 1999 r. w sprawie C-233/98 Lensing & Brockhausen, Rec. str. I-7349, pkt 30). Wynika z tego, że chociaż art. 215 kodeksu celnego zawarty jest w rozdziale 2 tytułu VII tego kodeksu, nie ustanawia on przesłanek powstania długu celnego. Przepis ten zmierza bowiem do określenia terytorialnej właściwości w zakresie pokrycia kwoty długu celnego.

27 Tymczasem jeśli chodzi o pojęcie „kwoty prawnie należnej", należy stwierdzić, że zgodnie z art. 20 ust. 1 i art. 214 ust. 1 kodeksu celnego obejmuje ono kwotę należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych, która jest określana na podstawie elementów kalkulacyjnych właściwych dla towaru w chwili powstania długu celnego. W rezultacie w razie wystąpienia zdarzenia powodującego powstanie długu celnego prawnie należna kwota należności może być ustalona na podstawie Taryfy Celnej Wspólnot.

28 Z akt sprawy oraz uwag przedstawionych Trybunałowi wynika, że towary będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nie osiągnęły swego przeznaczenia i że nieprawidłowość operacji tranzytu nie została zakwestionowana. W związku z tym należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału nieprawidłowość uznana za usunięcie towaru spod dozoru celnego, powodowała zawsze, zgodnie z art. 203 ust. 1 kodeksu celnego, powstanie długu celnego (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie C-371/99 Liberexim, Rec. str. I-6227, pkt 52).

29 Wynika z tego, że w świetle orzecznictwa zawartego w ww. wyroku w sprawie Transport Maatschappij Traffic, w sytuacji gdy dług celny powstał na podstawie art. 203 ust. 1 kodeksu celnego i jeśli możliwe jest określenie kwoty należności celnych przywozowych na podstawie elementów kalkulacyjnych właściwych dla danego towaru z zastosowaniem Taryfy Celnej Wspólnot, rzeczona kwota jest prawnie należna w rozumieniu art. 236 ust. 1 tego kodeksu, nawet jeśli krajowe organy celne nie ustaliły miejsca, w którym powstał dług celny, zgodnie z art. 379 rozporządzenia wykonawczego.

30 W celu udzielenia sądowi krajowemu pomocnej odpowiedzi należy jednak stwierdzić, że jeżeli brak ustalenia miejsca, w którym powstał dług celny, nie sprzeciwia się powstaniu tego długu, niemniej jednak powiadomienie głównego zobowiązanego o trzymiesięcznym terminie, o którym mowa w art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, stanowi warunek pokrycia tego długu przez organy celne (zob. podobnie wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r. w sprawie C-300/03 Honeywell Aerospace, Zb.Orz. str. I-689, pkt 23).

31 Trybunał orzekł już, że z samego brzmienia art. 378 ust. 1 oraz art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego wynika, że powiadomienie głównego zobowiązanego przez urząd wyjścia o terminie, w którym należy przekazać wymagane dowody, ma charakter obligatoryjny i musi poprzedzać pokrycie długu celnego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Lensing & Brockhausen, pkt 29, ww. wyrok w sprawie Honeywell Aerospace, pkt 24, oraz wyrok z dnia 8 marca 2007 r. w sprawie C-44/06 Gerlach, Zb.Orz. str. I-2071, pkt 33).

32 Trybunał podkreślił ponadto, że termin ten ma chronić interesy głównego zobowiązanego poprzez przyznanie mu trzech miesięcy na dostarczenie, stosownie do okoliczności, dowodu wskazującego na prawidłową realizację procedury tranzytu lub miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły (zob. wyroki z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie C-112/01 SPKR, Rec. str. I-10655, pkt 38, z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-460/01 Komisja przeciwko Niderlandom, Zb.Orz. str. I-2613, pkt 62, oraz ww. w sprawie Gerlach, pkt 34).

33 Wynika z tego, że państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia, może przystąpić do pokrycia należności celnych przywozowych jedynie, gdy powiadomiło uprzednio głównego zobowiązanego, że dysponuje on trzymiesięcznym terminem na dostarczenie wymaganych dowodów i gdy w terminie tym dowody nie zostały dostarczone (zob. podobnie ww. wyroki w sprawie Lensing & Brockhausen, pkt 31, oraz w sprawie Gerlach, pkt 35).

34 W związku z tym Komisja Wspólnot Europejskich słusznie zauważa, że naruszenie art. 379 rozporządzenia wykonawczego powoduje, że organy celne nie mogą dokonać pokrycia.

35 W świetle powyższych uwag na przedłożone pytanie należy odpowiedzieć, że art. 236 ust. 1 akapit pierwszy kodeksu celnego należy interpretować w ten sposób, że fakt, iż krajowe organy celne nie określiły zgodnie z art. 379 rozporządzenia wykonawczego miejsca, w którym powstał dług celny, nie powoduje, że kwota należności celnych nie jest prawnie należna.

36 Jednakże państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia, może przystąpić do pokrycia należności celnych przywozowych wyłączenie, jeśli zgodnie z art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego powiadomi głównego zobowiązanego, że przysługuje mu trzymiesięczny termin na dostarczenie dowodu miejsca, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, i gdy w terminie tym dowód ten nie zostanie dostarczony.

W przedmiocie kosztów

37 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 236 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (EWG) z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że fakt, iż krajowe organy celne nie określiły, zgodnie z art. 379 rozporządzenia Komisji (EWG) z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia nr 2913/92, miejsca, w którym powstał dług celny, nie powoduje, że kwota należności celnych nie jest prawnie należna.

Jednakże państwo członkowskie, do którego należy urząd wyjścia, może przystąpić do pokrycia należności celnych przywozowych wyłączenie, jeśli zgodnie z art. 379 ust. 2 rozporządzenia nr 2454/93 powiadomi głównego zobowiązanego, że przysługuje mu trzymiesięczny termin na dostarczenie dowodu miejsca, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, i gdy w terminie tym dowód ten nie zostanie dostarczony.

Podpisy